

Ljubljana, 29.5.2020

**Zapisnik 3. redne seje Strokovnega tima za razvoj,
ki je bila v ponedeljek, 18.5.2020 s pričetkom ob 10. uri
v veliki sejni sobi ZDUS v Ljubljani**

Prisotni člani: Tomaž Banovec, Erik Hofbauer, Boris Janez Bregant in Roman Renner.
Drugi prisotni: Janez Sušnik, Vera Pečnik, Jožica Puhar, mag. Milan Krajnc in Danilo Škerbinek.

AD 1 DOLOČITEV DNEVNEGA REDA IN METODE DE LA, VODENJA ZAPISNIKA

Tomaž Banovec je uvodoma pozdravi vse navzoče in predlagal v sprejem razširjen dnevni red z gradivi:

- a) Izhodišča za nadaljnje delovanje ZDUS v letu 2020 in za razgovori z odločevalci, predlagatelj Janez Sušnik in
- b) Memorandum 2018, opombe pobude za delo v 2020 do 2022, dopolnilo 16. maj 2020, predlagatelj Tomaž Banovec

Seja je bila posneta na centralni avdio sistem. Zapis sestanka je prilagojen razmeram, ki še veljajo zaradi koronavirusa. Zapisnik je po dogovoru dopolnila Nika Antolašič na osnovi zapisa in posnetka. Sejo je vodil Tomaž Banovec.

Sklep št. 1: Potrdi se razširjen dnevni red 3. redne seje Strokovnega tima za razvoj dne 18.5.2020:

1. Določitev dnevnega reda in metode dela, vodenja zapisnika
2. Zapisnik 2. redne seje Strokovnega tima za razvoj dne 5.2.2020
3. Razprava o načinu dela v času urejanja COVID-19 krize
 - 3.1 Tehnične in druge možnosti Stimraz – oprema za delo na daljavo
 - 3.2 Katere vsebine dela in dejanja so postale zaradi COVID-19 prioritete
 - 3.3 Ocena delovanja ZDUS in drugih NVO v teh pogojih
 - 3.4 Način komuniciranja (splet mreže in podobno), za Stimraz in druge
 - 3.5 Določanje oseb in vsebin za medsebojno izmenjavo strokovnih mnenj in gradiv (matrika po vsebinah, vprašalnik)
 - 3.6 Ocena možnosti velikih manifestacij z udeležbo starejših v tem letu
 - 3.7 Izhodišča za nadaljnje delovanje ZDUS v letu 2020 in za razgovori z odločevalci, predlagatelj Janez Sušnik
 - 3.8 Memorandum 2018, opombe in pobude za delo v 2020 do 2022, dopolnilo 16. maj 2020, predlagatelj Tomaž Banovec
4. Seja Strokovnega sveta ZDUS

5. Zadeve, ki so nam bile naložene ali smo si jih naložili sami
 - 5.1 Strategija varnega staranja - Domovi, oskrba, COVID-19, kriza in potrebne spremembe
 - 5.2 SEKOS - razmislek o nadaljevanju in funkciji
 - 5.3 Korona in medgeneracijsko sodelovanje, Delo 9. maj 2020
 - 5.4 Digitalna pismenost in starejši ter upokojenci
 - 5.5 Vladni Urad za starejše v Mariboru, zaveza sedanje vlade in vloga ZDUS pri oblikovanju, pričakovanja
 - 5.6 Dva možna projekta (ali več) za podnebni ali drug sklad
 - a) Varstvo in opolnomočenje starejših gospodinjstev za urejanje odnosov in bivanje, skupnostne oblike, podnebne spremembe
 - b) Delo upokojenih in starejših v novih razmerah, časovna banka in načini dela. Ali velja, da je dejansko odhod v pokoj osvoboditev (?), kaj lahko upokojenci še storijo in delajo (za denar in na druge načine)
 - c) Druge ideje za projekte
6. Način organizacije dela v ZDUS v »po kriznem« obdobju, klimatske podnebne spremembe, podnebni sklad in prilagajanja
7. Stanje na dopolnjevanju Mem18 in priprava Mem20
8. Razno

jh

AD 2 ZAPISNIK 2. REDNE SEJE STROKOVNEGA TIMA ZA RAZVOJ DNE 5.2.2020

Sklep št. 2: Potrdi se zapisnik 2. redne seje Strokovnega tima za razvoj dne 5.2.2020.

AD 3 RAZPRAVA O NAČINU DELA V ČASU UREJANJA COVID-19 KRIZE

3.1 Tehnične in druge možnosti Stimraz – oprema za delo na daljavo

V razpravi je bilo podanih nekaj pobud. V ZDUS nismo ustrezno opremljeni že za navadno komuniciranje in vsi ne obvladajo e-veščin in drugih e-spretnosti ter nimajo opreme ali drugih pogojev.

Milan Krajnc je omenil, da je pred kratkim zaradi preobremenjenosti razpadel Zoom in da so srečanja v živo z živo besedo primernejša izbira. K temi je dodal še komunikacijske možnosti, da dobiva veliko e-sporočil. Predlagal je, da je kot centralna točka tajništvo. Nujna je vzpostavitev spletne strani in da se objavijo tudi vsi zapisniki. Pomemben je tudi način delegiranja nalog, kar bi moral urediti poseben poslovnik.

Tomaž Banovec je dodal, da je tu še odprto vprašanje komunikacijske platforme in fizičnega sestajanja, pri čemer je izpostavil, da se Strokovni svet ZDUS ni sestel nekaj mesecev (koronavirus).

Jožica Puhar je dodala, da se zadeve ustavljajo pri tehnični izvedbi in pogojih za le-to.

Sklepa nismo sprejeli opozorila in razprava so namenjena vodstvu

3.2 Katere vsebine dela in dejanja so postale zaradi COVID-19 prioritete

Zaradi COVID-19 so posebna prioriteta Izhodišča za nadaljnje delovanje ZDUS v letu 2020 in za razgovori z odločevalci (3.7) in prenova memoranduma 2018 (3.8).

3.3 Ocena delovanja ZDUS in drugih NVO v teh pogojih

V razpravi je bilo ugotovljeno, da so bili organizacijski in drugi ukrepi vodstva ZDUS ustrezni.

3.4 Način komuniciranja (splet mreže in podobno), za Stimraz in druge

Tomaž Banovec je omenil pobudo o vzpostavitvi »srebre mreže«, ki je nujno potrebna in bi povezovala vse dejavnike, ki dejejo za dobro starejših ljudi. Težava je v neustreznem delovanju portala in na vzdrževanju vsebin (zapisniki).

Sklep št. 3: Vodstvo ZDUS se prosi, da čim prej uredi razmere, v tem času pa bomo iskali rešitve na drug način, pri čemer pomaga Roman Renner.

3.5 Določanje oseb in vsebin za medsebojno izmenjavo strokovnih mnenj in gradiv (matrika po vsebinah, vprašalnik)

Tomaž Banovec je omeni, da je bila pobuda dana že na Strokovni svet ZDUS in je bila zavrnjena, kar pa ni dobro že zaradi dela na Memorandumu 2020 in je taka ciljana organizirana izmenjava sporočil in mnenj nujna.

Sklep št. 4: Vodstvo, Strokovni svet ZDUS in kadrovska komisija se prosi za razmislek.

3.6 Ocena možnosti velikih manifestacij z udeležbo starejših v tem letu

Dnevi medgeneracijskega sožitja bodo prihodnje leto. Glede na spremembe v vladi in prioritete, ter na dejstvo, da stanovanjske zakonodaje v tem mandatu ne bo, je potreben razmislek o spremembi vsebin (primer napovedani zakon o dolgotrajni oskrbi in zdravstvo).

Tomaž Banovec je omenil tudi jesenski F3ŽO, za katerega priprave potekajo in je tudi namenjen upokojujencem.. Prisotni so izrazili dvom izvedbe v predvidenem času, če se bodo omejitve v zvezi s COVID-19 nadaljevale.

Janez Sušnik je omenil, da je govoril z ministrom za delo, kar je tudi deloma botrovalo odločitvi o predstavitvi dogodka na maj 2021, glede vsebine pa je potrebno ugotoviti, ali je še prava.

Tomaž Banovec je glede vsebin DMS 2021 orisal aktualno problematiko skozi demografski sklad, urad za starejše, in zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Stanovanjski zakon je odmaknjen, ta vlada ga ne bo popravljala.

Sklep št 5: Po uradnem končanju omejitev zaradi Covia bo Stimraz ocenil položaj in predlagal rešitve.

3.7 Izhodišča za nadaljnje delovanje ZDUS v letu 2020 in za razgovori z odločevalci, predlagatelj Janez Sušnik

Gradivo je bilo poslano, obrazloženo in obravnavano.

Janez Sušnik je povedal, da gre za opomnik, s čim vse se bomo letos ukvarjali. Izhodišča so opredeljena v memorandumu. Odprtih vprašanj je veliko, nekatera so se pojavila tudi kot posledica epidemije. V razpravi je bilo govora o padcu gospodarske rasti in s tem povezanim (ne)usklajevanjem pokojnin, zahtevi po celotnem izplačilu letnega dodatka, diskriminaciji starejših, podnebnim razmeram in demografskemu stanju.

Danilo Škerbinek je v zvezi z dejavnostjo športa, rekreacije in kulture opozoril na razpis, na katerega lahko DU kandidirajo s športnimi društvi in pridobijo brezplačne vodene vadbe za člane.

Nadalje so prisotni razpravljali o potrebi po sodelovanju z OKS, ki ima finančna sredstva tudi za šport seniorjev.

Vera Pečnik je glede možnosti dolgoročnega financiranja izpostavila program Starejši za starejše ter, da si posamezniki prizadevajo, da bi program spravili pod okrilje Slovenske Filantropije.

Sklep št. 6: Člani Stimraz-a bodo podrobno preučili napisane misli in se organizirali za delo na teh izhodiščih, tudi glede na izhod iz korona krize in cilje ter možnosti nove vlade.

3.8 Memorandum 2018, opombe in pobude za delo v 2020 do 2022, dopolnilo 16. maj 2020, predlagatelj Tomaž Banovec

Sklep št. 7: Gradivo je bilo obravnavano in sprejeto, odprto je vprašanje formulacije v točki 2.2 Vprašanje solidarnosti – v % ali zneski, je nejasno in bo dopolnjeno ter popravljen.

AD 4 SEJA STROKOVNEGA SVETA ZDUS

- **Pobuda za zakonsko ureditev in organizacijo negovalnih domov**
- **Dodatno gradivo: Zapisnik 3. seje Komisije za zdravstveno in socialno varstvo, ki je o pobudi razpravljala 12.5.2020**

Gradivo se na seji Stimraz obravnava na predlog predsednika ZDUS.

Milan Krajnc je glede pobude dejal, da zakonodaje ni treba menjati, da je bilo odzivno poročilo MDDSZ na Revizijo Računskega sodišča sprejeto in je treba urediti terminologijo (negovalni dom ali bolnišnica).

Ugotovljeno je bilo, da v ZDUS nismo obravnavali niti Revizije in tudi ne odzivnega poročila.

Boris Janez Bregant je povedal, da je pri pobudi izhajal iz osnovnega izhodišča aktualnega stanja, ki se poslabšuje, premalo je domov, hitreje se staramo. Vprašanje je načina vpeljave negovalnih ustanov in pod čigavo ingerenco (domovi so pod MDDSZ, negovalni domovi pod MZ). Problem je tudi normativa. Domovi bi lahko bili deljeni, en del kot negovalni, drug del pa za ostale starostnike. Sredstva bi se zagotovila iz proračuna ali pa prispevka državljanov.

Milan Krajnc je imel širšo temo za razpravo na Komisiji za zdravstveno in socialno varstvo ter Strokovnem svetu ZDUS glede izvajanja pravic v okviru institucionalne oskrbe. Računsko sodišče je ugotovilo, da je stanje kritično, ne samo zadnjih 10 let. Sam je pobudo dopolnil, tudi s primeri iz tujine. Uporabniki naših domov so različni in se delijo po kategorijah oskrbe. Stanovalci domov so diskriminirani po plačevanju zdravstvenih storitev. Namesto, da dobijo višjo kakovost oskrbnega življenja, gre ta denar v strošek zdravstvene pomoči. Imamo domove, ki imajo 80 % uporabnikov, ki potrebujejo zdravstveno nego, ki pa je trajna. Odprto je tudi vprašanje neinstitucionalnega načina varstva in zanemarjanja statističnih podatkov.

Tomaž Banovec je dejal, da morajo imeti sistemske rešitve finančno konstrukcijo.

Boris Janez Bregant je izpostavil, da je potrebno načeti tudi vprašanje triaže in paliative.

Sklep št. 8: Stimraz se je seznanil z gradivom, na katerega pa ne more dati končnega mnenja, saj je potrebno še nekaj dela na tem, kar podpirajo in bodo sodelovali, če jim bo kdo to naročil.

➤ **Predlogi ZDUS za Resolucijo nacionalnega programa socialnega varstva 2021-2027**

Jožica Puhar je povedala, kako je prišlo do tega besedila. Je članica Sveta Vlade RS za aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje. Z Vero Pečnik veliko sodelujeta pri posameznih vsebinah. Kot članica Sveta je dobila material za pripombe na izvajanje resolucije. Hkrati je dobila poziv, da se pripravimo na novo sugestijo za pripravo nove resolucije. Pripombe so priskele le s treh strani, skupnosti občin, ministrstva in ZDUS. Skupino vodi Janja Romih z MDDSZ. Ocenjujemo, da se je Stimraz prezagodaj vključil v tako delo in kot je dejal Milan Krajnc, uredimo poslovanje na ustrezen način.

Sklep št. 9: Gradivo je delovne narave potrebno mu je določiti namen ter uskladiti vsebine. Predpostavljamo predhodno analizo veljavne, čeprav zmotne ReNPSV in druga analitska gradiva in formalni odziv MDDSZEM. (pismo)

AD 5 ZADEVE, KI SO NAM BILE NALOŽENE ALI SMO SI JIH NALOŽILI SAMI

5.1 Strategija varnega staranja

Gradivo se ni posebej obravnavalo, bistveno je, da se predlaga samostojen pristop za starejše ljudi, tudi zaradi izkušenj z ReNPSV do sedaj in separaten pristopi v drugih strategijah, ki so vse nepovezane in parcialno obravnavajo starejše in so neuporabne.

Sklep št. 10: Navzoči in vodstvo ZDUS se zavežejo, da se do ideje opredelijo do 15. junija 2020.

5.2 SEKOS razmislek o nadaljevanju in funkciji

Erik Hofbauer je kot centralno vprašanje izpostavil, ali SEKOS sploh deluje, zakaj ne deluje, vemo. Preverilo se je dokumente za nazaj. Sporazum o ustanovitvi izpred dveh let je odprt, ni pa zavezujoč. Skupina podpisnikov je nehomogena. Vprašanje je, ali to zadevo peljati naprej. Sporazum je dober, problematično pa je članstvo.

Tomaž Banovec je predlagal, da se člani opredelijo, ali se SEKOS potrebuje ali ne. Razčiščeno je že vprašanje vključenosti političnih organizacij, kar je bilo že rečeno, da se jih ne vključi. Gradivo je sprejeto, potreba po takem pristopu je potrebna, vprašanje je, ali imamo kadrovske in administrativne možnosti. Razmisliti je treba še o dosedanji omejitvi članstva v SEKOS. Meni, da bi se skupaj morali opredeliti glede urada za starejše.

Jožica Puhar je dodala, da je prevzela SEKOS, da je sklenjen sporazum, obstaja tudi kratek program. Problem pa nastane, kot je orisala na dotičnem primeru, da ko smo rabili podporo za predloge, npr. za izboljšanje položaja upokoјencev, smo od vseh članov podporo dobili le od dveh organizacij.

Sklep št. 10: Na osnovi povedanega in drugih obvestil bo vodstvo ZDUS odločalo o naslednjih korakih.

5.3 Korona in medgeneracijsko sodelovanje

(Delo 9. maj 2020)

Ugotovljeno je bilo, da je gradivo odgovor T. Banovca vsebinsko sprejeto.

Sklep: 11 V javnost pa odgovora ne bomo poslali. Uporabi se ga s komentarjem za notranje informiranje in kot podlago za delo v društvih in drugje (boj s staromrzništvom).

5.4 Digitalna pismenost in starejši ter upokoјenci

Gradivom je sprejeto, v njem je tudi predlog, da ZDUS v okviru Stokovnega sveta in komisij obravnava ta problem, ki se bo lahko tudi ponovil (drugi val), tudi zaostri pri drugih zadevah (podnebne spremembe in podobni ukrepi).

Ne gre samo za obvladovanje digitalnih veščin, gre tudi za fiksne in variabilne stroške uporabe te tehnologije, ter zlasti osebno opolnomočenje za vsebinsko obvladovanje reševanj problemov in nalog, ki jih podpiramo s pomočjo teh sredstev in veščin. Gre za vprašanje svetovanja in pomoči o vsebinah (semantika) in ravnanju (pragmatika).

Sklep št. 12: Stimraz bo še naprej spremljal to problematiko in pomagal pristojni komisiji v ZDUS. Za sodelovaje je določen Roman Rener.

5.5 Vladni Urad za starejše (delovni naslov) v Mariboru

Pod urad moramo spraviti Starejši za starejše in tudi kakšno raziskavo, bazo podatkov starejših. To delo je tako, da se je potrebno dogovoriti kdaj, kako in kje. Pripombe naj se dajo v realnem času.

Zbrati je potrebno dosedanja gradiva in zaveze narejene v ZDUS za sodelovanje in sooblikovanje. Ob tem velja opozoriti in izpostaviti: Demografske in klimatske spremembe in izbrane veljavne strategije.

Sklep št. 13: Nevladne organizacije morajo biti pri vključevanju v take projekte in strategije previdne. Tudi pri sooblikovanju Urada moramo biti dovolj močni in ne izgubljati časa na način slabega in razvlečenega sodelovanja - prava moč upokoencev so samo volitve.

Sklep št. 14: Povzetek najbolj pomembnih nalog je v povzetku razprav o nekaterih izbranih razvojnih politikah, ki zadevajo tudi starejše ljudi in je sestavljen na osnovi gradiv in razprav na 3. seji Stimraz-a dne 18.5.2020 ter zadnjih političnih sporočil.

5.6 Dva možna projekta (ali več) za podnebni ali drug sklad

a) a) Varstvo in opolnomočenje starejših gospodinjstev za urejanje odnosov in bivanje, skupnostne oblike, podnebne spremembe.

Podrobneje je bila predstavljena prva vsebina projekta: »Priprava starejših gospodinjstev za dolgotrajno bivanje starejših v domačem okolju«

Sklep št. 15:

- **Predlog projekta za dolgotrajno bivanje starejših v domačem okolju se potrdi.**
- Pooblastita se Roman Rener in Tomaž Banovec, da oblikujeta za vodstvo in druge krajše predloge vsebin projektov, preverita možnosti vključitve primernih partnerjev ter možne načine financiranja. Priprava vsebin bo tekla postopno s pridobitvijo ustreznih informacij in soglasij.

b) Delo upokojenih in starejših v novih razmerah, časovna banka in načini dela. Ali velja da je dejansko odhod v pokoj osvoboditev(??), kaj lahko upokoenci še storijo in delajo (za denar in na druge načine).

Tomaž Banovec je povedal, da gremo Slovenci v Evropi med prvimi v pokoj in da povprečne pokojnine niso tako zelo slabe. Imamo pa dolgo dobo trajanja življenja. Osnove za ta projekt še niso gotove.

c) Druge ideje za projekte

Načelno so se člani strinjali tudi s predlogom projekta, ki bo pokrival zadovoljevanje potreb starejših gospodinjstev glede bremen in zavez na področju energetske

podnebnih prilagajanj. Pooblaščenici za pripravo: Danilo Škerbinek, Boris Janez Bregant in Tomaž Banovec.

AD 6 NAČIN ORGANIZACIJE DELA V ZDUS V »POKRIZNEM« OBDOBJU, KLIMATSKE PODNEBNE SPREMEMBE, PODNEBNI SKLAD IN PRILAGAJANJA

Danilo Škerbinek je izpostavil nujno potrebo po večjem odzivanju na dogajanje iz obdobja epidemije. Če se bo le-ta ponovila, moramo biti ustrezno pripravljeni. Nadalje je povedal, da bil lahko pripravili do dva poglobljena projekta, ki bi ne nazadnje dvignila tudi ugled ZDUS.

Za starejše ljudi je izredno pomembna energetska in druga revščina ter ostale prizadetosti in ustrezne strokovne podlage za ustrezno ravnanje. Med drugim nas skrbi ukinitve registra gospodinjstev v letu 2020, do sedaj vodenega na MNZ. Kako na ravni evidenc spremljati stanje starejših gospodinjstev v naprej, ni jasno.

Nadaljevati je treba s prizadevanji za financiranje pomoči prilagajanju bivališč starejših gospodinjstev spremembam s pomočjo podnebnega sklada.

Sklep št. 16: Pripravi se pismo vladi in drugim za rešitev tega problema (Stimraz).

Sklep št. 17: Poročilo se sprejme, potrdi se izhodiščno dejstvo, da je poleg demografskih izzivov prav tako pomemben energetska-podnebni izziv. Nujno je nadaljevati s takim delom v ZDUS, ko bo vlada z Unijo spet urejala to področje.

AD 7 STANJE NA DOPOLNJEVANJU MEM 18 IN PRIPRAVA MEM 20

Janez Sušnik je ponovno poudaril veljavnost Memoranduma 2018 in zaveze za njegovo uporabo pri delu organov ZDUS, zlasti pa potrebo po njegovi obnovi in prilagajanju novim razmeram (pandemija in podnebne spremembe).

Sklep št. 18: Predsednik napiše pismo vsem akterjem na ravni ZDUS in drugim, s predlogom za ponovno preučevanje in pošiljanje pripomb. Rok oddaje pripomb je 15. junij 2020. Tako bo osnutek Memoranduma 2020 končan do 31. oktobra 2020.

AD 8 RAZNO

Ni bilo formalnih predlogov, vendar so navzoči odpirali še druga pomembna vprašanja, med drugim o športu in starejših ljudeh ter pomenu za zmanjšanje zdravstvenih težav in stroškov. V ZDUS je za to področje zadolžen Primož Hainz, sicer član Strokovnega sveta ZDUS, ki bi lahko z Danilom Škerbinkom pripravil potreben načrt in navodila.

Seja je bila zaključena ob 13.20 uri.

Zapisnik pripravil Tomaž Banovec, predsednik Strokovnega tima za razvoj,
dopolnila Nika Antolašič, tajnik ZDUS po avdio zapisu

Tomaž Banovec
Predsednik Strokovnega tima za razvoj

Priloge zapisnika:

Priloga 1 - Memorandum 2018, opombe pobude za delo v 2020 do 2022 - dopnilo
16. maj 2020, predlagatelj Tomaž Banovec

Priloga 2 - Strategija varnega staranja, Domovi, oskrba, COVID-19, kriza in
potrebne spremembe (razmislek)

Priloga 3 - Razvojne politike, povzetek razprav o nekaterih izbranih razvojnih
politikah, ki zadevajo tudi starejše ljudi, je sestavljen na osnovi gradiv in razprav na 3.
seji Stimraz-a 18.5.2020 ter zadnjih političnih sporočil